

Sygn. akt VIII U 1199/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2019r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o uchylenie decyzji

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 6 maja 2019 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

VIII U 1199/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 września 2006 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej B. K. prawo do emerytury od dnia 1 września 2006 roku, to jest od ustania zatrudnienia.

Prawo do emerytury ubezpieczona nabyła na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (jednolity tekst Dz.U. z 2006 roku, Nr 97, poz. 674)

Dnia 20 maja 2013 roku ubezpieczona wystąpiła o przyznanie prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z dnia 26 czerwca 2013 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 maja 2013 roku, to jest od daty zgłoszenia wniosku.

Prawo do emerytury ubezpieczona nabyła na podstawie art. 46 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst Dz.U. z 2016 roku, poz. 887) – zwanej dalej ustawą emerytalną.

Emerytura przyznana na podstawie szczególnych norm prawnych – art. 46 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej – nie jest emeryturą z powszechnego wieku emerytalnego. Warunkiem nabycia prawa do emerytury na podstawie w/w norm prawnych było spełnienie przesłanek do 31 grudnia 2008 roku, a to: wiek 55 lat, wypracowany staż pracy szczególnej 15 lat i staż ogólny (20 lat). Prawo do tej emerytury ubezpieczone mogły zrealizować najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 roku, gdyż od dnia 1 stycznia 2014 roku nabywały już prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, które to prawo „konsumowało” niezrealizowane prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Organ rentowy zawiesił emeryturę przyznaną w 2013 roku, bowiem świadczenie emerytalne dotychczas wypłacane było wyższe.

Ubezpieczona odebrała decyzję z dnia 26 czerwca 2013 roku w 2013 roku.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 roku, w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 roku kobiet, które przed 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Wyrok Trybunału został opublikowany w dnia 21 marca 2019 roku w Dz.U. z 2019 roku, poz. 539.

Trybunał Konstytucyjny zbadał kwestię dopuszczalności posłużenia się przez ustawodawcę mechanizmem obliczania podstawy emerytury powszechnej z potrąceniem kwot wcześniejszej emerytury pobieranej przez ubezpieczonych wobec kobiet urodzonych w 1953 roku i jego zgodności z art. 2 Konstytucji.

Trybunał wskazał, że uprawnienie do wcześniejszego przejścia na emeryturę wynikające z art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej było – w warunkach reformy z 1999 roku – jednym ze szczególnych rozwiązań ustawowych. Stanowiło element łagodzący przechodzenie do nowego systemu emerytalnego dla osób, które ukończyły wiek co najmniej 50 lat, a przy tym legitymowały się wieloletnim stażem zawodowym.

Badając zgodność art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z art. 2 Konstytucji i z wyrażoną w tym przepisie zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, Trybunał uwzględnił, że kobiety, które zdecydowały się skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę nie wiedziały – w chwili podejmowania tej decyzji – o konsekwencjach, jakie ta decyzja będzie miała w odniesieniu do ich przyszłego świadczenia, czyli emerytury uzyskiwanej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Osoby te decydowały się na wcześniejszą emeryturę ufając, że państwo nie zmieni reguł jej postrzegania w odniesieniu do powszechnego świadczenia emerytalnego. Tymczasem reguły te zostały zmodyfikowane, nie dając ich adresatom możliwości stosownej reakcji.

Trybunał podkreślił, że to z mocy wyraźnego postanowienia ustawodawcy modyfikacja systemu emerytalnego nie objęła tej grupy kobiet, jeżeli spełniały warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę i z możliwości takiej skorzystały. Tym samym stworzył on dodatkowe gwarancje realizacji uprawnień emerytalnych według zasad starego systemu. Z uwagi na to, że uprawnienia te z założenia miały charakter przejściowy – obowiązujący do czasu ich wygaśnięcia – nastąpiło niejako wzmocnienie usprawiedliwionego przekonania tych kobiet, że ustawodawca nie wycofa się z ich realizacji oraz, że nie będą miały do nich zastosowania nowe uregulowania.

Trybunał podkreślił, że podejmowanie przez ubezpieczonych decyzji o przejściu na wcześniejszą emeryturę nie może wiązać się z pozostawaniem w niepewności co do ukształtowania ich sytuacji prawnej w przyszłości, jeżeli jest konsekwencją decyzji podjętych w oparciu o obowiązujący stan prawny. Rozpoczęcie realizacji prawa do wcześniejszej emerytury, która bezpośrednio wpływa na wysokość emerytury powszechnej – w oparciu o zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – stanowi podstawę uzasadnionego oczekiwania, że ustawodawca nie zmieni w sposób

niekorzystny „reguł gry” w stosunku do osób korzystających ze swoich uprawnień na zasadach wskazanych w ustawie. Nie będzie tym samym pułapką dla tych, którzy w zaufaniu do obowiązującego prawa, określającego w dodatku horyzont czasowy wypłacanych świadczeń i zasad ich realizacji, skorzystali ze swoich uprawnień.

Trybunał podkreślił, że racjonalnie działający ustawodawca powinien uwzględnić łączące się z tym skutki w sferze finansów publicznych, których planowanie w systemie świadczeń emerytalnych musi obejmować statystyczny okres długości życia tych osób po przejściu na emeryturę. Zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa wyklucza możliwość formułowania obietnic bez pokrycia bądź nagłego wycofywania się przez państwo ze złożonych obietnic lub ustalonych reguł postępowania. Stanowi to bowiem niedopuszczalne nadużywanie pozycji przez organy władzy względem obywateli. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której obywatel, układając swoje interesy, podejmuje decyzje dotyczące długiej perspektywy czasu i przewiduje jej konsekwencje na podstawie obowiązującego stanu prawnego. Zmiana tego stanu oznacza wówczas zaskoczenie, którego w danych okolicznościach nie mógł przewidzieć, a tym samym dostosować się do nowej sytuacji, w sposób, który nie wywrze negatywnych konsekwencji w sferze jego uprawnień.

Dnia 23 kwietnia 2019 roku ubezpieczona wniosła skargę o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/16.

Decyzją z dnia 6 maja 2019 roku organ rentowy odmówił uchylecia decyzji z dnia 26 czerwca 2013 roku.

Na uzasadnienie podano, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczy ubezpieczonej, która nabyła prawo do wcześniejszej emerytury w 2006 roku na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 6 maja 2019 roku, domagając się uchylecia decyzji z dnia 26 czerwca 2013 roku oraz przeliczenie wysokości emerytury z powszechnego wieku na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Zakład Ubezpieczeniem Społecznych Oddział w Z. uniósł o oddalenie odwołania.

Na uzasadnienie podano, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa i odpowiada prawu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

odwołanie B. K. nie zasługuje na uwzględnienie.

Inicjując rozważania prawne, należy wskazać, że Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając niekonstytucyjność zaskarżonego przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w 1953 roku, które przed dniem 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, nie zakwestionował możliwości stosowania określonego w nim mechanizmu potrącania w stosunku do pozostałych osób (fragment z pisemnego uzasadnienia wyroku).

Ubezpieczona nabyła w 2006 roku prawo do emerytury na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela w związku z art. 47 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 47 ustawy emerytalnej odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku.

Zgodnie z art. 88 ust. 2a ustawy Karta Nauczyciela (stan prawny na 2006 roku – data nabycia prawa do emerytury przez ubezpieczoną) nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku, zachowują prawo do emerytury, o której mowa w ust. 1, bez względu na wiek, w ciągu ośmiu lat od dnia wejścia w

życie ustawy emerytalnej (z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), jeżeli nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela (stan prawny na 2006 roku – data nabycia prawa do emerytury przez ubezpieczoną) nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę.

Zatem zgodnie z art. 47 ustawy emerytalnej zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli regulują odrębne przepisy. Fakt ten oznacza, iż owe odrębne przepisy stanowią samodzielną podstawę prawną, określającą w sposób wyczerpujący zasady przechodzenia na emeryturę bez względu na wiek. Tymi przepisami są bez wątpienia art. 88 ust. 1 i ust. 1a ustawy Karta Nauczyciela.

Ubezpieczona nie nabyła prawa do emerytury przed dniem 1 stycznia 2013 roku na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, a na podstawie art. 47 ustawy emerytalnej w związku z art. 81 ust. 1 i 2a ustawy Karta Nauczyciela. Także emerytura nabyta w 2013 roku na podstawie art. 46 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej nie jest emeryturą z powszechnego wieku emerytalnego, bowiem warunki do jej uzyskania należało spełnić do dnia 31 grudnia 2008 roku.

W związku z powyższym do ubezpieczonej nie ma zastosowanie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego. Należało zastosować art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, który w przypadku ubezpieczonej jest zgodny z normami konstytucyjnymi.

Reasumując, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. należało oddalić odwołanie.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka